

Skånsk Fremtid

NR. 64 - VINTER 2014

HALLAND

Hallands største by, Halmstad, ligger ved floden Nissan (Næs Aa), der efter dansk skik kaldes en å, selvom den vist rettelig burde kaldes en elv lige som Elven oppe ved Hallands gamle nordgrænse.

Elven (Elfir) er Skandinaviens største flod; den afvander Væneren (betydning: den vandrige) og danner grænse mellem Daneriget (Halland) og Norgesvældet, hvis sydligste del da også kaldes Elvsyssel efter floden.

Omkring 1255 lykkedes det "svenskerne" i skikkelse af vestergyllænderne - med norsk flådehøj - at fravriste Daneriget den nordligste del af Halland (Askim, Sævedal og Vetle herreder). Her anlagdes der siden en danskfjendtlig flådebase under Elfsborg, promoveret af hansestaden Lybæk, der ønskede et støttepunkt for sin handelsflåde nær Norgeskysten (Skagerak), efter at fragtskibene havde fået større dybgang.

Den danske tilbagetrækning fra Elven i 1250'erne var begyndelsen til de senere århundreders svenske fremtrængning på dansk grund, hvor især annektionen af det resterende Halland i 1645 skabte et brohoved for den senere erobring af Skaane og Blegind (Blekinge).

Den flod, der gennemløber Halmstad, har formentlig fået sit navn efter det næs, der lå ved udløbet i Laholm Bugten. På gamle kort, der ikke er blevet helt afdanskede, kan man tydeligt se, at floden kaldes en å og er skrevet i to ord, nemlig Nis An (Næs Aaen) eller lignende.

Ved Næs Aaens udløb i Jyllandshavet (Kattegat) lå Halmstads gamle søfartskvarter, på svensk kaldet Söder; og her boede søfolk, fiskere, lodser, havne- og skibsværftsarbejdere samt toldere.

En af disse hed Karl Erik Carlsson. Han var lods-chef, men Sjöfartsverket mente, at efternavnet Carlsson ikke var passende for en mand i hans stilling; så derfor byttede han efternavn til Karlsjö. En af hans sønner navngaves Bertil Karlsjö (f. 1920). Hans skulde siden blive en dygtig idrætsmand og orienteringsvandr, tilknyttet bl.a. organisationen Skogskarlarne. I 35 år var Bertil Karlsjö ansat i Smålandsbanken og i mange af disse år bankdirektør i flere

BERTIL KARLSJÖ

i samverkan med Göran Hallberg, Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lu

Grænsebog 1995

Bertil Karlsjö, grænseforsker

findes derfor også ved grænsen i Halland.

Bertil Karlsjö bor nu i den del af Halmstad, hvor han voksede op og var nær ved at drukne i Næs Aaen som blot fireårig. Kvarteret kaldes Söder, og om dette har han udgivet en bog med titlen "Söder - en havsnära del av Halmstad" (2006). Bertil Karlsjö har desuden fået publiceret mange lokalhistoriske artikler i den årbog, som Föreningen Gamla Halmstad udgiver; og i Hallandspostens web-arkiv kan man finde flere artikler om Bertil Karlsjö. Orienteringsklubben Skånes Skogskarlar blev stiftet i 1938 på Bosø Kloster (Bosjöklöster) midt i Skaane, og den eksisterer endnu. Nyeste initiativ er en reprise af grænsevandringerne fra 1960-1987, nu i langt mere overkommelig form. For det første har man Bertil Karlsjös bøger med præcise kort at holde sig til. Derudover tages der hensyn til nutidens mere mageligt anlagte (computer-generationen), hvorfor det er muligt at deltage i grænsevandringerne efter individuelle behov.

Første vandring i den nye runde fandt sted i 2013 og den anden 30. maj 2014. De to første års grænsevandring gik fra Brömse Hus i vestlig retning og tænkes så fortsat år for år frem til Hallandsåsen, hvor grænsen derpå følges mod nord.

Yderligere oplysninger: <http://www.skogskarlar.se/>
kjh

af dens afdelinger, fra 1966 i Halmstad.

I 1960 drog nogle skånske skovkarle på en ekskursion til den gamle rigsgrænse mellem Danmark og Sverrig ved Vidso (Vittsjö) i Skaane. Næste forår lokaliserede de endnu en bid af rigsgrænsen, og således blev det ved år efter år indtil 1987, hvorefter hele den gamle rigsgrænse var gennemvandet og nøje dokumenteret - bortset fra den nordligste del, der fratoges Halland i 1250'erne.

Dette enorme feltarbejde trængte til en bearbejdning og sammenfatning. Denne opgave påtog Bertil Karlsjö sig, og det resulterede i to bøger: den første om "Halländska riksgränsen" fra 1991 og den næste om "Skånes

och Blekinges riksgräns" fra 1995. Med disse to værker, som er grundforskning på højt niveau, kan man vist hævde, at den gamle rigsgrænse mellem Danmark og Sverrig aldrig har været så minutiøst beskrevet i sin helhed; og herfor fortjener Bertil Karlsjö den allerstørste anerkendelse.

Hallænderen Bertil Karlsjös hovedinteresse har naturligt nok været fokuseret på grænsen mellem Halland og Småland/Vestergötland (Vestergyllen), hvor de nordøst-sydvest løbende floder gjorde samfærdsel meget lettere end ved grænsen mellem Skaane/Blegind og Småland, hvor de uvejsomme skove var en naturens egen grænsehindring. De ældste grænsemærker